

Gemeente Kerkrade
Monumentencommissie
Postbus 600
6490AP Kerkrade

Julianastraat 47
6181 GP Elsloo
K.v.K.: 67742262
Architectenregister
nr.: 1.990615.013
T.: [REDACTED]
E.: info@hendrixarchitecten.nl
BTW: NL857157048B01

Datum: 27 oktober 2025

Onderwerp: Stadhuis Kerkrade
Werknr: V2408
Docnr: V2408_BR-01

Geachte [REDACTED]

Op 18 juni j.l. heeft u een aantal vragen gesteld betreffende de toren van het stadhuis van Kerkrade. Deze vragen zijn via [REDACTED] van de gemeente Kerkrade bij ons terecht gekomen. Onderstaand een opsomming van deze vragen(cursief) inclusief onze reactie op deze vragen.

- Op de tekening van de architect staat de toren als zinken toren omschreven. Mijn vraag is of deze toren altijd in zink uitgevoerd was? Veelal waren dergelijke torens namelijk geheel bekleed met lood (geklopt om eikenhout heen). Wellicht dat gelijktijdig aan het dichtzetten van de 2de rij openingen ook het materiaal gewijzigd werd. Zijn er bestekken van vroeger beschikbaar waar dit in zou kunnen staan?*

Wij hebben uitvoerig in de beschikbare dossiers gezocht naar oude bestekken, documenten en tekeningen van het pand. Hierin is in geen enkel van de aangetroffen documenten informatie te vinden betreffende de een loden afwerking van de toren. Daarnaast zijn er geen veranderingen van materialisering van de toren terug te vinden.

Onderzoek ter plaatse levert de volgende bevindingen op:

- De huidige houten constructie van de toren is uitgevoerd in noord europees vuren. De kwaliteit van de verschillende onderdelen is wisselend. Enkele onderdelen (waaronder een aantal staanders) zijn slecht en dienen te worden vervangen.
- De metalen doorvalbeveiligingen zijn vervangen middels houten betimmeringen waarop de zinken bekleding is aangebracht
- De huidige constructie (dit is de originele constructie) is te licht om een loden bekleding (4000 kg. in geval uitgevoerd in 35 ponds lood, hetgeen ik al mager vind om alle details uit te kunnen kloppen!) te kunnen dragen.

Alles overwegend kunnen we concluderen dat er geen loden bekleding van de toren aanwezig kan zijn geweest en is de zinken bekleding origineel.

- Om een nauwkeurige reconstructie van de 2de rij openingen te kunnen maken zijn archieftekeningen onontbeerlijk. Vraag dan ook of bouwkundige archieftekeningen beschikbaar zijn waarop maatvoering en materialisering staat aangegeven?*

Zoals bij punt 1 aangegeven hebben wij in de beschikbare dossiers/documenten/foto's gekeken en hebben op basis van deze documenten een situatie kunnen uitwerken hoe de 2^e rij openingen uit heeft gezien. Deze informatie kunt u terugvinden in de aangepaste DO-tekeningen.

3. *In de terug te brengen openingen waren van origine doorvalbeveiligingen opgenomen. De afbeeldingen doen vermoeden dat dit iets van gefigureerd smeedwerk o.i.d. moet zijn geweest. Zijn er gegevens bekend / beschikbaar waaruit dit af te leiden c.q. te reconstrueren is?*

Het vervangen van de metalen doorvalbeveiligingen middels houten schoren heeft een negatief effect gehad op de stabiliteit van de toren. De bovendakse kniklengte wordt groter hetgeen de constructieve problemen benedendaks verklaart. (de toren gaat te veel trillen en komt wellicht hierdoor in resonantie!). Het terug brengen van de metalen doorvalbeveiligingen en deze als stabiliteitskrans uit te voeren zal dit probleem verhelpen. Dus naast dat we met het terugbrengen van de metalen doorvalbeveiligingen esthetisch herstellen lossen we hier ook een stabiliteitsprobleem mee op!

Zoals bij punt 1 aangegeven hebben wij in de beschikbare dossiers/documenten/foto's gekeken en hebben op basis van deze documenten een situatie kunnen uitwerken hoe de 2^e rij openingen uit heeft gezien. In een foto is vaag waar te nemen hoe de metalen doorvalbeveiligingen er vroeger uitzagen. Ze zijn conform de originele uitvoering in het aangepaste ontwerp verwerkt.

4. *Als ik de tekening van de architect bestudeer, die een archieftekening als onderlegger heeft gebruikt, dan is die gelijk met de opzet zoals zichtbaar op de afbeelding uit 1913. Bij de aanzet van de toren is, in tegenstelling tot nu het geval is, was elk vlak voorzien van een terugliggend middenvlak. In het kader van het in oude luister herstellen is dit dan ook een aspect om daarin mee te nemen.*

Wij hebben bovenstaand punt in onze ontwerptekeningen meegenomen. Daarnaast hebben wij enkele sierlijsten ook in de DO-tekeningen verwerkt.

5. *In het Monumentenwacht rapport staat dat in het verleden een andere soort leien zijn gebruikt. De vraag is welke soort lei destijds gebruikt werd en welke lei men nu voornemens is om terug te gaan leggen?*

Deze opmerking in het monumentenwacht rapport is niet juist. In het verleden zijn de dakjes van de dakkapellen vervangen en niet de vlakken van het dak. De originele leien zijn nog aanwezig en komen uit de noordgroeve van Angers. Deze groeve leverde goed gesteente op, met de overige groeven van Angers hebben we mindere ervaringen! De leien vertonen enkele verschillende problemen waardoor geconcludeerd moet worden de levensduur van het Angers gesteente ten einde raakt.

De leien zijn middels koperen haken in het vuren dakbeschot aangebracht. Deze haken zijn te zacht en gaan op een gegeven moment stuk (ze breken af). Daarnaast krijgen de leien speling in de haken en gaan hierdoor trillen. Hierdoor gaat het proces van verval van de koperen haken versnellen en daarnaast gaan de leien stuk. Dat proces is op dit moment waar te nemen. Koperen haken hebben verder de vervelende eigenschap dat ze gaan kruien uit het houten dakbeschot (ze komen omhoog). Dit is momenteel waar te nemen op diverse plaatsen. Alles overwegende zal de leien bekleding in zijn geheel vervangen moeten worden.

De groeves van Angers in Frankrijk zijn gesloten waardoor het originele materiaal niet meer voorradig is. Voor het vervangen van de leien van de dakkapellen zijn spaanse leien (Samaca) gebruikt. Op zich een logische keuze als je wil aansluiten op de originele kleur van de leien uit Angers. De leien zijn echter inmiddels flink verweerd en daardoor is de kleur doffer en lichter geworden. De kleur van de spaanse leien steekt daardoor nogal af bij de leien van het dak.

In het geval dat de gehele leien bekleding vervangen dient te worden vind ik dat niet de juiste keuze. De leien van Samaca zijn donker antraciet en glimmen daarnaast erg (dit gaat na 15 tot 20 jaren pas verminderen). Daarnaast heb ik mijn twijfels over de hardheid en de levensduur van het Spaanse gesteente. Daarom zou ik willen voorstellen om de daken met het gesteente van Penrhyn uit de groeve van Bethesda te vervangen. Deze leien zijn harder hebben een langere levensduur en hebben een zachtere grijze kleur met rode en paarse gloed. Ik vind deze kleur meer aansluiten op de kleur van de huidige daken en daardoor beter passen binnen een stedelijke context. De dakjes van de dakkapellen dienen hier eveneens mee bedekt te worden zodat het weer een geheel in materiaal wordt. De leien worden met gezwarte RVS haken bevestigd in het bestaande dakbeschot en er worden nieuwe (eveneens gezwart) metalen veiligheidshaken (conform voorschrift) aangebracht.

Ik ga er vanuit dat deze aanvulling voldoende antwoord op uw vragen geeft. In het geval dit niet het geval is hoor ik dat graag van u. Daarnaast zal ik tijdens de behandeling van het plan aanwezig zijn en kunnen we dan ook nog van gedachte wisselen. U dankend voor het meedenken verblijf ik ,

Hoogachtend,

Hendrix | Architecten BV